

דף ל.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן לט פעיף יב

יב. יג. היה כתוב בשטר אנו בי"ד הודה בפנינו, ואין חתומין בו אלא שנים, אם לא כתוב דבר שמשמע א שהיו שלושה, חוששין שמא שנים היו וטעו שהודאה בפני שנים הוי הודאה בב"ד, ו אין דנין בו כדין שטר.

עין משפט ג.

ח"מ סימן רנה פעיף ה

ה. ט. בא אחד ואמר ראיתי את אביך שהטמין מעות ואמר של פלוני הם או של הקדש, אם הם טמונים במקום שהמגיד יכול ליטלם נאמן, ואם לאו אינו נאמן.

עין משפט ד.

ח"מ סימן רנה פעיף ז

ז. ח. ראה אביו שהטמין מעות ואמר של פלוני הם או של הקדש הם, אם כמוסר דבריו בלשון צואה דבריו קיימים ד ואם כהערמה שלא יחזיקוהו כעשיר אין צריך לקיים דבריו.

עין משפט ה.

ח"מ סימן רנה פעיף ט

ט. י. היה פקדון ביד אביהם ואינו יודע היכן הניחו, ואמרו לו בחלום כך

א. כגון שכתבו וחד ליתהוי, או שכתוב שנעשה בפני דיין מומחה שהוא לא היה טועה שבי"ד בשנים.

ב. כתב הסמ"ע בשם הריב"ש בסי' תי"ג דבדבר שא"צ רק ב' עדים, אף שכתב ב"ד כשר.

ג. שם בברייתא בסנהדרין ל' ע"א. שנאמן במיגו שהיה נוטלן ומוסרן לאותו פלוני או להקדש. סמ"ע ס"ק כ"ו.

ד. מסנהדרין ל' ע"א. ואפי' שהיה בריא בשעה שאמר כך מ"מ אם היה נראה מתוך דבריו כמצוה שאם ימות מחר ויגיע לפלוני המפקיד הפסד מזה דבריו קיימים. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ה. הן אחרים, הן בניו שלא יפזרו ממון יותר מכדי הצורך. סמ"ע ס"ק כ"ה.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

וכך הם ובמקום פלוני הם ושל פלוני הם, או של מעשר שני הם ומצאם במקום שנאמר לו בחלום ובמנין שאמרו לו הרי הם שלו^ו כיון שדברי חלומות אינם מועילים ולא מורידים.

ח"מ סימן כה סעיף ג

עין משפט ו.

ד. אבל אם היה המומחה שלא נטל רשות ולא קיבלו אותו עליהם בעלי הדין, או אינו מומחה ואפי' קיבלו אותו עליהם, וטעה בשיקול הדעת אם נשא ונתן ביד מה שעשה עשוי^ז וישלם מביתו, ואם לא נשא ונתן ביד^ח חוזר הדין, ואם אי אפשר להחזיר ישלם מביתו.

* וי"א דאפי' לא נשא ונתן ביד אין הדין חוזר^ט ומה שעשה עשוי וישלם מביתו. וכל זה בלא קיבלוהו עליהם אבל קיבלו אותו עליהם בין לדין בין לטעות, לא ישלמו אפי' טעו בשיקול הדעת, דמה להם לעשות. וה"ה בזמן הזה שדנים ע"פ הכרח הקהל לא ישלמו אפי' טעו. ומ"מ יש להם לחזור אם טעו אפי' בשיקול הדעת, ואם אינם רוצים לחזור צריכים לשלם כל זמן שלא^י הוצא הממון ע"פ הפסק.

* וכשצריכים לשלם, אם היו ג' כל אחד משלם שלישי, ואם פסקו מכח הרוב שניים שחייבו ישלמו שלישי כל אחד, והשאר יפסיד, ואם היו ה'

ו. שם בברייתא, וכתב ה"ה בפ"י מזכיה הלכה ז' ואע"פ שצדק הדמיון במנין ובמקום אולי לא אמת במה שדימה שזה של פלוני.

וכתב הסמ"ע בס"ק כ"ח דאפי' אביו אמר לו בחלום.

ז. רי"ף סנהדרין פ"ד, רמב"ם פ"ו הלכה ג' וישלם לנתבע כפי הממון שהפסידו.

ח. אפי' כבר הוציאו הממון מחזירים הדין.

ט. דעת הרא"ש והטור ודעת המאור בש"ך ס"ק כ"ח ואפי' אם אפשר להחזירו מה שעשה עשוי וישלם מביתו, אולם לדעת הרמ"ה בש"ך ס"ק כ"ט דאם התובע עדיין לא הוציא הממון שפסק לו הדיין חוזר הדין, ומבטל את פסק הדין.

י. ש"ך ס"ק ל"ו וס"ק ל"ז בדעת הרמ"א כאן בשם המרדכי בריש סנהדרין, ועיין בשער המשפט ס"ק י"א, ועיין בתומים דחייב הדיין לחזור מדין השבת אבידה וכופין אותו על כך אם לא הוצא הממון עדיין, ועיין בסמ"ע ס"ק כ"ד. אומנם אם קיבלוהו עליהם גם לקיים כל מה שיפסוק הדיין אפי' לא הוצא הממון אז הדין קיים ופטור מלשלם.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

דיינים ושלושה חייבו וטעו, משלמים הכל בין השלושה שחייבו

- ג. ה. כל מקום שיש ספק בדין, ^ב אין מוצאין ממון מיד המוחזק. ואם הוא בהוראת איסור והיתר אם הוא דבר באיסור תורה פוסקין לחומרא, ואם זה באיסור דרבנן פוסקין להקל, ודוקא בשני החולקים הם שווים אבל אין סומכין על דברי קטן נגד דברי הגדול ממנו ^ל בחכמה ובמנין, אפי' בשעת הדחק. אא"כ היה גם הפסד מרובה.
- ו. יחיד ורבים ^מ הולכים אחר הרבים בכל מקום, ואפי' אין הרבים מסכימים מטעם אחד אלא כל אחד יש לו טעם אחר.
- ז. פירשו בעלי הדין שמקבלים את הדיין בין לדין ובין לטעות, ^נ וטעה בדבר משנה נחלקו הפוסקים אם מועילה קבלה זו, אבל אם כתבו ^ס בפירוש בין לדין בין לטעות ואפי' בדבר משנה מהני.

עין משפט ז.

ח"מ סימן יט סעיף ב

- ב. ג. ביקש אחד מבעלי הדין לכתוב לו פס"ד אין כותבין שם המזכין או שם המחייבין, אלא כותבים איש פלוני בא עם בעל דינו לפני ב"ד,

^כ. ואם הדיין פסק היפך מזה י"א דהדין חוזר כטעה בדבר משנה, וכך דעת הנ"י, ויש אומרים שאם כבר הוציאו הממון אינו חוזר שהרי אם תפס אין מוציאין, כ"כ בש"ך. ואם מהני תפיסה בדבר שיש בו מחלוקת לומר קים לי, עיין סמ"ע. ועיין במהרי"ק שורש צ"ד.

^ל. ואם אחד גדול בחכמה והשני גדול במנין פי' בתלמידים הרבה או שרוב התלמידים אומרים כמותו הולכין אחרי הגדול במנין. סמ"ע.

^מ. ובאיסור מן התורה אין הולכין אחר רבים אם מסכימים להקל משני טעמים, כגון באיסור אשת איש. וכל זה באיסור והיתר אבל בממון עיין בכללי תפיסה בסוף סי' כ"ה.

^נ. רדב"ז ח"ד סי' נ"ד סובר דאין קבלה מועילה לטעות בדבר משנה, והמריב"ל מסתפק בדבר בחלק ג' סי' ל"ב.

^ס. מהרשד"ם סי' ל"א.

ע ומדבריהם יצא פלוני זכאי ופלוני חייב.

עין משפט זז.

ח"מ סימן ל סעיף ו

ז. בדיני פ' ממוץ מועילה העדות אפי' שלא ראו שני העדים המעשה כאחד, כגון אחד אמר בפני הלוהו או הודה לו ביום פלוני, והשני אומר בפני הודה או הלוהו ביום אחר, **ז** הרי הם מצטרפין. **ק** וה"ה אם אחד מעיד על הודאה, והשני על ההלואה אחרי הזמן שהעיד הראשון על ההודאה הרי הם מצטרפין.

עין משפט ט.

ח"מ סימן ל סעיף ט

יב. בדיני ממונות א"צ שהעדים **י** יעידו כאחד, אלא יבא אחד בפני בי"ד ושומעין דבריו היום, וכשיבא השני לאחר זמן שומעין אותו

ע. ואם השוו ביניהם כל הדיינים אין כותבים "ומדבריהם", שזה נשמע מכח רוב אלא כותבים ופלוני יצא זכאי ופלוני חייב שלא יהיה מחזי כשיקרא, סמ"ע.

ועיין בס"י י"ד סעיף ד' ובסמ"ע ס"ק ב'. דרך כשרוצה ללכת לביה"ד הגדול ולשאול אם לא טעו כותבים "ומדבריהם" היינו לרמוז לדעת רוב שלא יאמרו בי"ד הגדול כולם טעו, ולכן מדקדקים "ומדבריהם" אם נפסק ע"פ הרוב אבל בבעלי הדין המבקשים פס"ד גם כשהיה בדעת הרוב אין כותבים "ומדבריהם יצא" אלא ויצא פלוני זכאי ופלוני חייב ע"ש. ועיין בקצות ס"ק ב' דהביא מהרדב"ז אם השלישי שהוא במיעוט צריך לחתום עמהם ובזה לא מבטל דעתו, וכתב דאם חתימתו מעכבת החיוב מחוייב לחתום ע"ש.

פ. ברייתא בסנהדרין ל' ע"א, כרבי יהושע בן קרחה, דהלכה כמותו שם בע"ב. וה"ה בדיני עדות דבר איסור דמצטרפין, כ"כ הרמ"א בשם המרדכי פ"ב דיבמות, ועיין באבה"ז סימן י"א ובסימן קמ"ג סעיף י', ולענין עדי קידושין עיין באבה"ז סימן מ"ב סעיף ב', ובש"ך ס"ק י"ב.

צ. והוא שתבע שני הסכומים, כמבואר בסעיף אחרי זה.

ק. וכ"ש אם אחד מעיד שראה מחלון זה, והשני מעיד שראה מחלון אחר, ולא ראו זה את זה, כ"כ הסמ"ע ס"ק כ'. ממכות דף ו'. ומש"כ דאפי' הודה בזמן קודם, והשני העיד על ההלואה בזמן מאוחר, מצטרפין, ולא אומרים שמוכחשין הם דיש לומר הודה לו על מה שהבטיחו להלותו אח"כ.

ר. כרבי נתן דמודה ליה ריב"ק, בסנהדרין ל' ע"א.

ומצטרפין ומוצאין ממון.

עין משפט י.

ח"מ סימן יט פעיף א

א. כשמודיעים הפס"ד, ש גדול הדיינים אומר איש פלוני ה אתה זכאי, איש פלוני אתה חייב.

ב. אסור לדיין לומר אחרי שיצא מביה"ד אני הייתי מזכה, אבל מה אעשה שחברי היו רוב, והעושה כן הרי זה בכלל * הולך רכיל מגלה סוד.

דף ל:

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן ל פעיף יג

טו. צריך שיעיד כל אחד מהעדים על דבר שלם * ולא מחצית דבר. כיצד בא עד אחד להעיד על א' שהוא גדול ואמר שראה לו שער אחד בימינו, והעד השני אומר שראה לו שער אחד בשמאלו, אינו כלום,

ש. ממשנה דף כ"ט ע"א וטעם הדבר שנהגו שגדול הדיינים מודיע כדי שלא ירגיש בעל הדין מי זיכה ומי חייב. סמ"ע.

ת. אחרי שקיבל הפס"ד אם חזר ותבעו חבירו בפני בי"ד אחר אין זקוק לירד עמו לדין, ואין הבי"ד רשאים לשמוע דבריו כלל, כ"כ הדרכי משה בשם תשובת חזה התנופה, סמ"ע ס"ק ב'.

א. וה"ה שהדיין לא יאמר לבעל דין דיין פלוני חייב אותך שלא כדין. ש"ך, ועיין קצות ס"ק א' שכתב בשם הכנה"ג דוקא שאמר הדיין כן מעצמו לבעל הדין, אבל אם בעל הדין שאלו ורואה זכות לנדון ולדעתו הדיין השני טעה באופן שאפשר להחזיר הדין או לסותרו אין בזה איסור. ואולי מה שהדיינים היום כותבים נימוקים וחותרים עליהם, מכיון שעושים זה בעיקר לבית הדין הגדול ולצורך ערעור אין בכך דבר אם הצדדים יודעים מכך, דהוי כשאלו אותם דמותר.

ב. מקמא דף ע' ע"ב, בתרא כ"ו ע"ב, סנהדרין ל' ע"ב.

שכל אחד לא העיד אלא על קצת הסימנים, ^א ואפי' שניים העידו על שער אחד בצד ימין ושניים העידו על שער אחד בצד שמאל אינו כלום, שהרי כל כת העידה על חצי דבר. אבל אם אחד העיד שראה ב' שערות בצד ימין והשני ראה ב' שערות בצד שמאל, הרי אלו מצטרפין.

עין משפט ג.

ח"מ סימן ל סעיף ו

ו. ^ז בדיני ממון מועילה העדות אפי' שלא ראו שני העדים המעשה כאחד, כגון אחד אמר בפני הלוהו או הודה לו ביום פלוני, והשני אומר בפני הודה או הלוהו ביום אחר, ^ה הרי הם מצטרפין. ^י וה"ה אם אחד מעיד על הודאה, והשני על ההלואה אחרי הזמן שהעיד הראשון על ההודאה הרי הם מצטרפין.

עין משפט ד.

ח"מ סימן ל סעיף ב

ב. בדיני ממונות אם העדים הכחישו זה את זה ^ז בדרישות או בחקירות

ג. ולא דמי לשניים שהעידו שאכלה בשנה ראשונה, וכת שניה העידה שאכלה בשנה שניה, וכת שלישית העידה שאכלה בשנה שלישית שהם מצטרפים, והוי חזקה, ששם כל אחד ראה מה שיכל לראות באותה שנה, לא כן בשערות כל כת יכלה לראות הכל. כ"כ הסמ"ע בס"ק ל"ט. ואפי' לא תבע שעורים וחיטים, וכל כת מעידה שנה חיטים, שנה שניה שעורים, להיות והוא מוחזק לא מוצאים ממנו מספק. ועיין בקצות בסי' פ"א.

ד. ברייתא בסנהדרין ל' ע"א, כרבי יהושע בן קרחה, דהלכה כמותו שם בע"ב. וה"ה בדיני עדות דבר איסור דמצטרפין, כ"כ הרמ"א בשם המרדכי פ"ב דיבמות, ועיין באבה"ז סימן י"א ובסימן קמ"ג סעיף י', ולענין עדי קידושין עיין באבה"ז סימן מ"ב סעיף ב', ובש"ך ס"ק י"ב.

ה. והוא שתבע שני הסכומים, כמבואר בסעיף אחרי זה.

ו. וכ"ש אם אחד מעיד שראה מחלון זה, והשני מעיד שראה מחלון אחר, ולא ראו זה את זה, כ"כ הסמ"ע ס"ק כ'. ממכות דף ו'. ומש"כ דאפי' הודה בזמן קודם, והשני העיד על ההלואה בזמן מאוחר, מצטרפין, ולא אומרים שמוכחשין הם דיש לומר הודה לו על מה שהבטיחו להלותו אח"כ.

ז. במשנה סנהדרין דף מ' ע"א. ובגמ' אמרו שדרישות וחקירות הן ז' דברים שיכול לבא בהן לידי הזמה ואלו הן: א) באיזה שמטה, ב) באיזה שנה, ג) באיזה חודש, ד) בכמה

עדותן ^ה בטלה, ואם הכחישו זה את זה בבדיקות עדותן קיימת.

ג. כיצד אחד אומר בניסן לזה לזה ממנו, והשני אומר לא כי אלא באייר, או שהאחד אמר בירושלים הלוהו, והשני אמר לא כי אלא בלוד, עדותן בטלה. וכן אחד אמר חבית של יין הלוהו, והשני אומר חבית של שמן ^ט היתה ^י עדותן בטלה.

אבל אחד אמר מנה שחור שהמעות הושחרו מחמת יושנן, ^כ והשני אמר מנה לבן, או זה אומר בדיוטא העליונה היו כשהלוהו, והשני אומר ^ל בדיוטה התחתונה היו, עדותן קיימת. וה"ה אחד אמר מנה הלוהו, והשני אמר מאתיים הלוהו, חייב לשלם מנה, שיש בכלל מאתיים מאה. וכן אחד אמר דמי חבית יין יש לו בידו, והשני אמר דמי חבית שמן בידו, ישלם בפחות שבדמים.

לחודש, ה) באיזה יום בימי השבוע, ו) ובאיזה שעה ביום, ז) ובאיזה מקום נעשה הענין. ושאר השאלות ששאלו לעדים בבדיקות הם, אלא שהרמב"ם כתב שהדבר שגוף העדות והענין תלוי בו ג"כ בכלל דרישה וחקירה, כגון בדיני נפשות במה הרגו בסייף או באריון, ובדיני ממונות מה נתחייב לו, חיוב שמן או של יין.

ח. והרמב"ן סובר אפי' הוכחשו בדו"ח עדותן כשרה, ש"ך ס"ק ו'. והרמב"ם בפ"ג מהלכות עדות דעתו שבטלה העדות, כדמוכח ממימרא דרב יהודה עדות מוכחשת כשירה בדיני ממונות בסנהדרין דף ל' ע"ב, דמשמע הא אם הוכחשו בדרישות וחקירות בטלה.

ט. הלשון היתה, מורה כאילו אמר לא כי, כ"כ הט"ז ואם אחד מעיד על חבית יין בניסן והשני על חבית שמן באייר והוא תבע את שניהם ולא אומר מתי, והעד השני לא אמר "לא כי", חייב ליתן לו הפחות, ובאומר לא כי, פשוט שעדותן בטלה. סמ"ע ס"ק ח'.

י. ואפי' שבועה נגד העד א"צ, ואפי' תובעו שניהן כיון שחשיב הכחשה בדרישה עדותן בטלה לגמרי. סמ"ע ס"ק י'.

כ. והרמ"א הוסיף מהטור, שהתובע תובעו שניהם, וכתב הסמ"ע שאילו לא תבע שניהם אז העד האחד מוכחש מפיו של התובע, ועיין בב"ח מש"כ בזה וצ"ע. והסמ"ע הביא דעת הנ"י דס"ל דאחד אומר מנה שחור ואחד אומר מנה לבן א"צ לתבוע שניהם, ולפ"ז כתב הסמ"ע דה"ה באומר אחד ק' והשני אומר ר' א"צ לתבוע שניהם, אם לא שמעידים בפירוש על זמנים מתחלפים. ועיין בקצות שהביא ראייה לעיר שושן שחלק על הסמ"ע.

ל. אם המקומות קרובים שאפשר לראות מזה לזה, כ"כ הטור והביאו הרמ"א. ואם א"א לראות זה מזה הוי הכחשה במקום, והוי דו"ח. כ"כ הסמ"ע ס"ק י'.